

Espècies marines protegides de les Illes Balears

Espècies marines protegides de les Illes Balears

2015

Conselleria de Medi Ambient,
Agricultura i Pesca

Autor:
Gabriel Morey

Edició:
Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat. Servei de Protecció d'Espècies.

Fotografies de Portada:
Jorge Jiménez - Miguel Pozo - Paco Valdés - Jorge Jiménez

Disseny i maquetació:
Margalida Bernat

Coordinació i revisió:
Servei de Protecció d'Espècies

Dipòsit legal: PM 688-2015

Impressió:

INTRODUCCIÓ

De cada dia s'imposa més la prudència en relació a les espècies silvestres que viuen en el nostre entorn. La intensitat dels usos humans del territori, la capacitat per explotar la biodiversitat o per afectar-la per via indirecta són creixents, i hem de compensar els impactes que generam amb un millor coneixement i un total respecte a les espècies de fauna i flora emparades per alguna norma legal.

Convé recordar que la legislació espanyola preveu quatre nivells jurídics per a les espècies animals:

- La primera és l'ampli conjunt d'espècies regulades de forma especial (pesca, caça, agricultura, forests...) que estan sotmeses, en cada cas, al règim previst en aquestes normes.
- Un segon nivell és el de la resta d'espècies silvestres, que tenen una protecció genèrica: cap animal que no sigui una espècie pesquera o cinegètica (o estigui considerat com a plaga agrícola o forestal) pot ser mort, danyat o ni tant sols molestat intencionadament. També està prohibida la possessió d'exemplars, vius o morts, i fins i tot les seves restes.
- Per sobre d'aquestes, tenim les espècies objecte de PROTECCIÓ ESPECIAL, incloses a les llistes que publica a aquest efecte el Ministeri de Medi Ambient o la Comunitat Autònoma. S'hi inclouen, entre altres, les espècies que figuren en convenis internacionals, que l'Estat Espanyol s'ha compromès a aplicar. La severitat amb que s'aplica la protecció és, lògicament, més gran que en la categoria general.
- Dins d'aquestes espècies de protecció especial n'hi ha algunes CATALOGADES COM A AMENAÇADES, pel risc d'extinció (poden ser vulnerables o en perill). La seva captura o destrucció és un delicte penal, i pot implicar penes de presó. Cal, per tant, ser molt escrupolós amb aquestes.

La publicació present inclou totes les espècies marines de fauna i flora que gaudeixen a les Balears d'una protecció especial: les que estan vedades a la reglamentació de marisqueig, les que figuren en el Llistat de Protecció Especial, i les que estan catalogades com a amenaçades. L'objectiu de la publicació és difondre aquesta informació, especialment entre els usuaris de la mar, per evitar infraccions per desconeixement (que no és, recordem-ho, una disculpa per al seu incompliment).

Aquest text no és un document legal sinó informatiu. Tot i que inclou una llista completa de les espècies protegides, les fitxes es limiten a aquelles més susceptibles de ser trobades o capturades. Convé tenir present que aquestes llistes són objecte de revisions periòdiques, i que és convenient estar atent als canvis normatius que puguin produir-se per evitar inconvenients i ensurts.

QUÈ CAL FER SI TROBAM ALGUNA ESPÈCIE AMENAÇADA?

La llista d'espècies marines protegides de les Illes Balears inclou espècies que encara són freqüents a la nostra mar. És el cas, per exemple, de la posidònia, l'herba saupera, les estrelles i els eriçons, i la majoria de mol·luscs. En canvi, moltes altres són poc comuns, per la qual cosa qualsevol notícia de la seva presència a aigües balears és extraordinàriament important per aprofundir en el coneixement de la seva biologia o per millorar-ne les estratègies de conservació. Aquest és el cas de la majoria de peixos, tortugues i mamífers marins continguts en el catàleg, i que identifiquem amb el següent signe:

Per tant, si observeu algun exemplar d'aquests grups (sigui viu o mort), us preguem que ho poseu en coneixement del Servei de Protecció d'Espècies del Govern de les Illes Balears, aportant la informació que pogueu (data, coordenades, mida de l'individu, el seu estat, i si n'heu pogut obtenir fotos o vídeos).

Aquest seria el protocol a seguir:

- Si l'animal és viu i està en bon estat, cal no molestar-lo ni interferir amb ell.
- Si l'animal és viu però sembla malalt i ferit, avisau al COFIB (971144107) o a l'112.
- Si l'animal és mort, es pot igualment avisar al COFIB, o enviar una fotografia i les dades (localitat, observacions, etc.) a especies@dgcapea.caib.es.
- Si l'animal és capturat accidentalment, cal retornar-lo a la mar immediatament (sigui viu o mort) al mateix indret.

Telèfon de contacte: 971 784956
Correu electrònic: especies@dgcapea.caib.es

Gràcies per la vostra col·laboració!

POSIDÒNIA

Posidonia oceanica

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Favorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Directiva Hàbitats (Annex I).

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex I).

Descripció

Planta amb arrel, tija i fulles, que produeix flors i fruits (fanerògama). Presenta rizomes, que en la seva major part estan enterrats, dels quals en surten els feixos de fulles. Les fulles poden assolir més d'1 cm d'amplada i 1 metre de longitud. Constitueix un ecosistema molt important per la seva biodiversitat, ser refugi d'estadis juvenils de moltes espècies, oxigenació de les aigües costaneres, retenció de CO₂, etc...

Distribució

La posidònia és endèmica de la Mediterrània. És present a totes les Illes Balears, on pot constituir praderies fins als 30 o 40 metres de fondària, sobretot a fons arenosos, però també pot créixer sobre roca. Els alguers de les Balears, que ocupen una superfície d'uns 750 km², són probablement els més importants de la Mediterrània europea.

També es troben protegides les altres dues fanerògames presents a les Balears, l'**algueró** (*Cymodocea nodosa*) i l'**alga falsa de Nolti** (*Nanozostera noltii*).

BALDUFA

Astraea rugosa

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Favorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015 pel qual es regula el marisqueig professional i recreatiu a les Illes Balears.

Descripció

Aquest caragol de mar té una closca forta i massiva, de fins a 5 cm d'alt i 8 cm d'ample a la base, essent més ampla que alta. La seva punta és arrodonida. La closca presenta 7 voltes, i als individus joves és més espinosa. La closca dels adults és de color marró a gris verdós, aspre i coberta d'algues i altres petits organismes marins. L'obertura és arrodonida. L'opercle, conegut com a pedra de Santa Llúcia, és arrodonit i de color taronja a la cara exterior.

Distribució

Present a tota la Mediterrània i a totes les Illes Balears. Viu sobre fons rocosos i d'arena amb abundància d'algues, als herbeis de posidònia i al coral·ligen, entre 3 i 100 m de profunditat.

CORN

Charonia lampas

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015.

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Descripció

És un caragol que pot assolir més de 40 cm, de closca gruixada l'obertura de la qual n'ocupa la meitat. La seva coloració és entre groguenca i rosada, amb taques marrons a sobre.

Distribució

Present a totes les Illes Balears. Viu a fons rocosos o fangosos fins als 90 m de profunditat, tot i que ocasionalment se'l pot trobar sobre herbeis de posidònia.

També es troba protegit el **corn rugós** (*Ranella olearium*), una espècie semblant i de mida més petita.

PORCELLANA MARRÓ

Luria lurida

Miguel Pozo

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Favorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015.

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Descripció

Caragol amb la closca de forma ovalada, llisa i lluent. El seu color és marró amb tons grisos, o marró fosc amb dues bandes transversals més clares. Els extrems i les voreres de la closca són taronja clar. L'obertura, a la cara inferior, és dentada. Arriba als 5 cm de longitud.

Distribució

Espècie poc freqüent, que es troba a tota la Mediterrània, d'on és endèmica, i a totes les Illes Balears. Viu a fons d'arena o de roca, allà on hi ha poca llum, des d'aprop de la superfície fins a uns 45 m de profunditat.

Altres dues espècies de porcellanes semblants protegides per la mateixa normativa són la **porcellana pigada** (*Erosaria spurca*) i la **porcellana** (*Zonaria pyrum*). Degut a que les tres espècies reben el mateix nom vulgar, en proposem un descriptiu per motius pràctics.

POP TROBIGUERA

Octopus macropus

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Favorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015 pel qual es regula el marisqueig professional i recreatiu a les Illes Balears.

Descripció

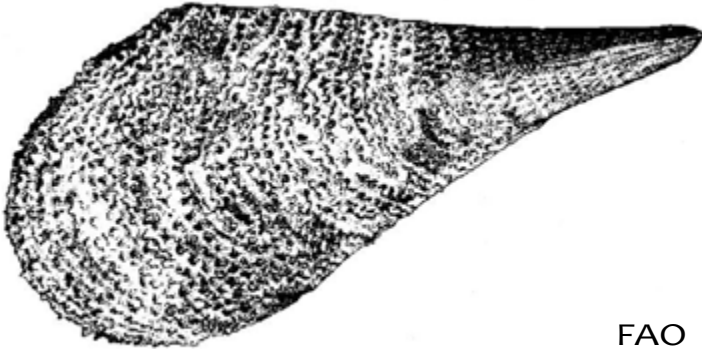
Es tracta d'un pop que pot assolir els 140 cm de longitud total, tot i que el mantell no sol sobrepassar els 23 cm. El mantell és robust, amb el cap ben diferenciat. Els braços són molt llargs i de longitud diferent, essent els dorsals més llargs que els ventrals. El color varia entre vermellós i marró, amb moltes taques blanques sobre la superfície superior.

Distribució

Present a tota la Mediterrània i a totes les Balears. Viu sobre fons rocosos o arenosos, on es refugia dins forats o encltexes, fins a uns 100 m de profunditat. També se'l pot trobar a les praderies de posidònia.

NACRA

Pinna nobilis

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015.

Reial Decret 139/2011.

Directiva Hàbitats (Annex IV).

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

Mol·lusc bivalve que pot arribar a més de 1 m de longitud, tot i que no sol sobrepasar els 50 cm. Les valves són sub-triangulars, amb l'extrem inferior en punta i el superior arrodonit. La cara exterior és marró i està coberta de petites escates que minven a mida que creix. L'interior de les valves és llis i nacrat.

Distribució

És una espècie endèmica de la Mediterrània, i present arreu de les Illes Balears. Viu fixada verticalment en fons blans associada a herbeis de fanerògames, principalment posidònia, fins a uns 40 m de profunditat.

La **nacra rugosa** (*Pinna rudis*) és una espècie semblant que es troba en fons rocosos, fixada dins enclotexes. Creix fins els 30-40 cm i presenta la part exterior coberta d'escates grans en forma de teula. Es troba protegida per la mateixa normativa que la nacra (excepte la Directiva Hàbitats).

CRANCA

Maja squinado

Jorge Jiménez

Illes de presència

En els darrers anys s'han produït captures esporàdiques a Mallorca i a les Pitiüses.

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Decret 26/2015 pel qual es regula el marisqueig professional i recreatiu a les Illes Balears.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

La closca mesura fins a 25 cm de llarg i 18 cm d'ample. És convexa, i vista des de dalt té una forma triangular, arrodonida a la part posterior i amb espines als costats. A la part superior hi ha una filera d'espines menors sobre la línia mitjana. El primer parell de potes es major que els altres, i té pinces. Els ulls, situats a l'extrem d'uns peduncles curts, són retràctils. El musell està format per dues espines gruixudes disposades en V. El color de la closca varia entre marró vermellós i groguenc.

Distribució

La seva àrea de distribució abasta gairebé tota la Mediterrània. A les Balears era una espècie comú fins a la dècada dels 1970. Avui dia és una espècie molt poc freqüent, objecte de programes de repoblació. Viu sobre fons rocosos, arenosos o a herbeis de posidònia, des d'aigües superficials fins a uns 50 m, tot i que ocasionalment se la pot trobar a major profunditat.

CINTURONS

Família Alopiidae

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Ordre ARM 2689/2009.

Conveni de Barcelona (Annex III).

Descripció

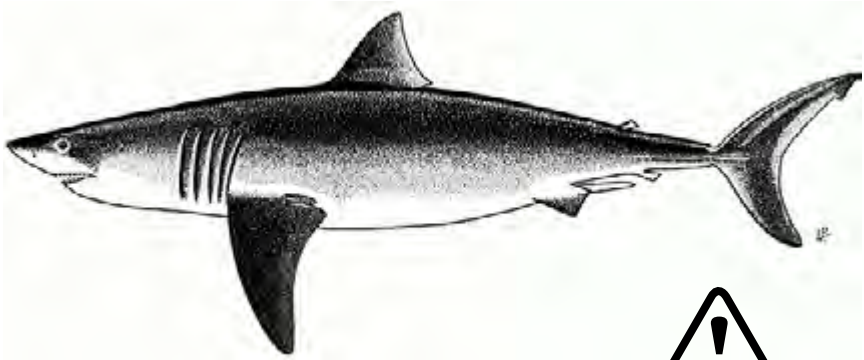
L'única espècie d'aquesta família citada a les Balears és el **cinturó** (*Alopias vulpinus*). Els cinturons es caracteritzen per la mida del lòbul superior de l'aleta caudal, que és tan llarga com la resta del cos. La seva talla màxima pot superar els 5 m.

Distribució

El cinturó és present a tota la Mediterrània. És una espècie pelàgica de mar oberta, tot i que ocasionalment s'apropa a la costa.

SALROIG / TAURÓ BLANC

Carcharodon carcharias

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Conveni CITES (Annex II).

Descripció

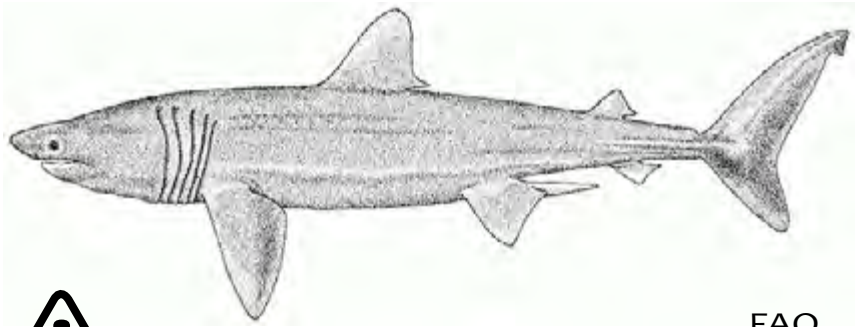
Tauró de gran mida, amb una talla màxima en torn als 6 m. Presenta dents grans, triangulars i asserrades. Aletes dorsal i pectorals grans, amb la caudal en forma de mitja lluna. El color del dors varia entre gris i quasi negre, mentre que el seu ventre és blanc.

Distribució

Present a tota la Mediterrània. Es troba principalment sobre la plataforma (àrea de fins a 200 m de profunditat), però es mou també en zones oceàniques lluny de la costa. De caràcter altament migratori, no es coneix la mida de la seva població ni el patró de moviments a la Mediterrània.

TAURÓ PELEGRÍ

Cetorhinus maximus

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Conveni CITES (Annex II).

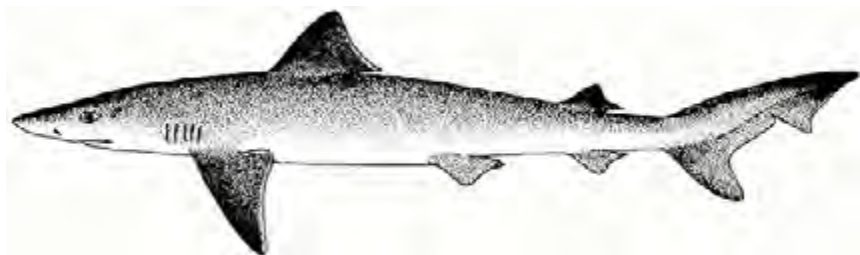
Descripció

Tauró de gran mida, la majoria dels individus no sobrepassen els 9 m. Es caracteritza per les grans obertures branquials, que gairebé envolten el cap, i per la seva enorme boca, amb dents molt petites. S'alimenta de plàncton, filtrant grans quantitats d'aigua amb les brànquies. Les aletes dorsal i pectorals són grans, i la coa té forma de mitja lluna.

Distribució

Present a tota la Mediterrània, s'ha citat al voltant de totes les Balears. És una espècie oceànica, que s'apropa a la costa principalment a finals de l'hivern i a la primavera. Realitza migracions llargues, probablement relacionades amb l'alimentació i la reproducció.

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/1771/2015.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

De fins a 190 cm, és de color grisós al dors i més clar al ventre, sense taques distintives. És un tauró molt semblant a la mussola, però amb tres caràcters clarament diferenciadors: i) les dents del ca marí són punxagudes; ii) la segona aleta dorsal és molt més petita que la primera; iii) el lòbul inferior de l'aleta caudal és gran i ben visible.

Distribució

Es troba a tota la Mediterrània. És un tauró que viu a prop del fons en aigües properes a la costa, podent arribar als 450 m de profunditat. No obstant això, és un bon nedador capaç de realitzar migracions estacionals llargues.

MANTELLINA

Gymnura altavela

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/75/2012.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

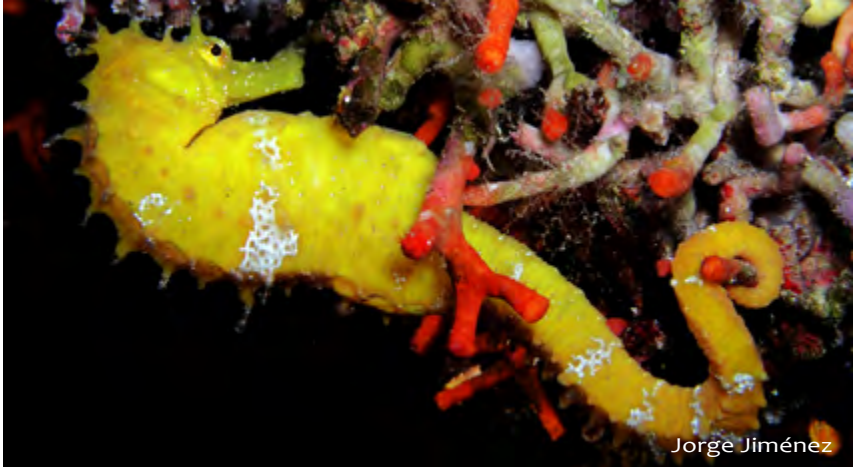
Rajada amb el disc romboidal, i amb una amplària (que pot arribar a 2 m) aproximadament el doble que la seva llargària. La coa és molt curta, amb una espina asserrada a la part superior de la base. El color dels dors varia entre groguenc i marró obscur, sovint amb nombroses taques tant obscures com clares.

Distribució

Present a la Mediterrània i citada a totes les Balears. Es troba sobre fons d'arena o fang, des de la vorera fins a uns 60 m de profunditat.

CAVALL DE MAR

Hippocampus hippocampus

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Descripció

Peix de silueta semblant a un cavall d'escacs. El cos, de fins a 15 cm, està protegit per anells ossis, comprimit lateralment i eixamplat a la zona ventral. La coa és prènsil. Té una aleta dorsal al centre, i no té aleta caudal. El color és molt variable, existint individus negres, marrons, porpra, taronja o grocs, i a vegades amb petites taques blanquinoses. Pot assolir els 15 cm de longitud.

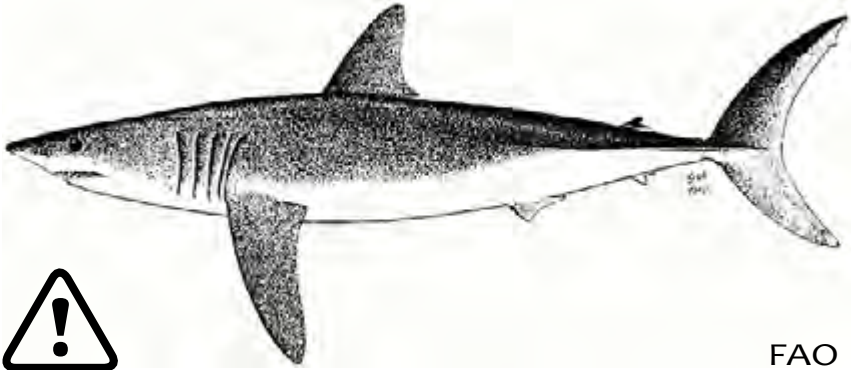
Distribució

Present a tota la Mediterrània i a tot l'arxipèlag balear, tot i que és una espècie poc abundant. El podem trobar sobre una varietat d'hàbitats com són fons arenosos, detrítics, de roca, però especialment a praderies de fanerògames, i des de la vorera fins a uns 30 m de profunditat.

També es troba protegit per la mateixa normativa el **cavall marí d'alguer** (*Hippocampus guttulatus*), l'altra espècie de cavall de mar present a les nostres aigües. Es distingeix amb facilitat del cavall de mar perquè els anells ossis presenten prolongacions dèrmiques, més evidents al cap i al tronc.

SALROIG

Isurus oxyrinchus

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/1771/2015.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex III).

Descripció

Tauró fusiforme, massís i esvelt, de fins a 4 m de longitud. De color blau brillant al dors, més clar als costats i blanc a la part inferior. El musell és cònic i molt apuntat. Les dents són primes, llargues i de voreres llises; les devantares tenen les puntes corbades. La primera aleta dorsal és gran i la segona molt petita. La caudal té forma de mitja lluna.

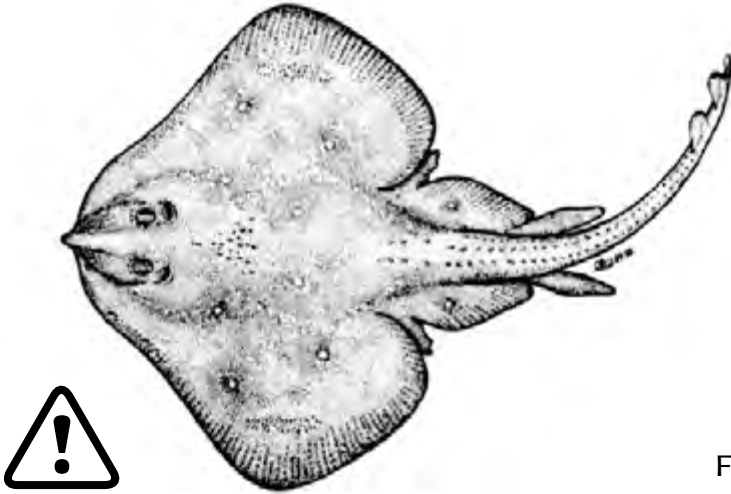
Distribució

Present a tota la Mediterrània, és un tauró pelàgic que es pot trobar tant a prop de la costa com a zones oceàniques. Es mou entre la superfície i els 500 m de profunditat, rarament per davall dels 16°C. És una espècie altament migratòria de la qual es desconeix el patró de moviments al mar Mediterrani.

El **marraix** (*Lamna nasus*) és una espècie semblant protegida per la mateixa normativa i, a més, pel Conveni CITES. Més gruixat que el salroig, no sol arribar als 3 m. És de color gris blavós al dors i blanc grisós a la zona ventral. Les dents tenen les voreres llises i puntes secundàries als costats. La primera aleta dorsal és gran i arrodonida, amb l'extrem posterior de color blanc.

RAJADA D'ANELLS

Leucoraja circularis

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desconegut

Normativa de protecció

Ordre AAA/1771/2015.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

Rajada de talla mitjana (no sol superar el metre de longitud) i de cos arrodonit. El musell és curt però evident. La part superior del cos està completament denticulada, i presenta un triangle d'espines a la part central, per darrera els ulls. El dors és de color marró, amb entre 4 i 6 parells de taques blanquinoses disposades simètricament sobre les ales. El ventre és blanquinós.

Distribució

Present a la Mediterrània occidental, arribant fins a Líbia. És una espècie bentònica que es troba sobre fons arenosos i fangosos de la plataforma i talús, fins al manco 650 m de profunditat a les nostres aigües.

MANTA

Mobula mobular

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Descripció

Cos romboidal, molt més ample que llarg. Pot assolir, excepcionalment, els 5 m d'amplària. Té una boca molt ampla a la part inferior del cap. A banda i banda de la boca s'hi situen les característiques aletes cefàliques. La coa, si és sencera, és tan llarga com l'amplària del cos, i presenta un o més agullons per darrera de la petita aleta dorsal. El color del dors varia entre marró i negre blavós, mentre que el ventre és blanc.

Distribució

Es distribueix per tota la Mediterrània, i per tant al voltant de totes les Balears. Es tracta d'una espècie pelàgica, que es pot trobar tant en mar oberta com a prop de la costa, essent relativament freqüent veura-la nedar a prop de la superfície. Realitza llargues migracions, en ocasions en parelles o grups

PORC MARÍ

Oxynotus centrina

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/75/2012.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

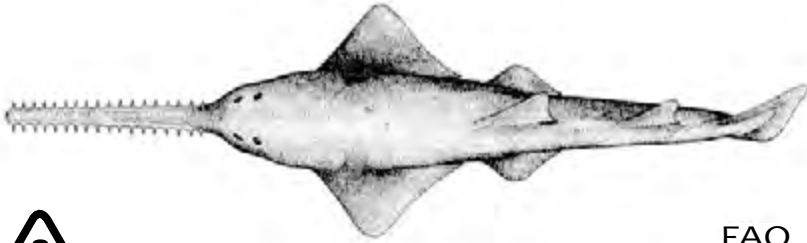
Tauró petit, que rarament arriba a 1 m de longitud. Les seves aletes dorsals són molt grans, en forma de vela, amb una espina gruixada a la seva part delantera. El morro és curt, i la boca, petita, té llavis carnosos. A la zona abdominal presenta dues quilles molt evidents. El color del cos és uniforme, variant entre gris i marró.

Distribució

Present a tota la Mediterrània i a totes les Balears. És un tauró de fons, que es troba a profunditats d'entre 60 a 700 m sobre fons de fang o de coral·ligen.

PEIX SERRA

Pristis pristis

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Extingit a les Illes Balears

Normativa de protecció

Ordre AAA/75/2012.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni CITES (Annex I).

Descripció

Rajada de fins a 4,5 - 5 m. El seu rostre, en forma de serra, constitueix una quarta part de la seva longitud, i presenta entre 15 i 20 parells de grans dents laterals. Té dues aletes dorsals grans, de mida semblant. L'aleta caudal és grossa, sense lòbul inferior. Color del cos gris obscur o marró daurat, excepte la part ventral que és blanquinosa.

Distribució

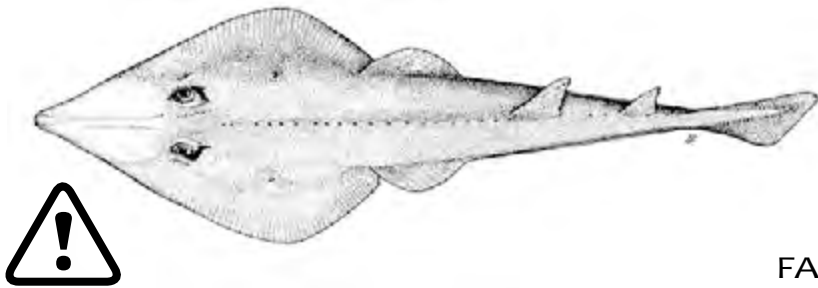
La seva existència a la Mediterrània era considerada dubtosa, però recentment s'ha demostrat la seva presència en el passat, establint una data aproximada d'extinció a la dècada del 1970. L'única cita a les Balears fou a Mallorca en el segle XIX, sense identificar-ne l'espècie. Actualment se'ls considera extingits a la Mediterrània.

Es troba protegit per la mateixa normativa el **peix serra de dents petites** (*Pristis pectinata*), que s'estima que s'extingí a la dècada del 1960. Degut a l'escassetat de peixos serra a les nostres aigües, mai no se'ls han atribuït noms vulgars diferenciadors, en el cas que ambdues espècies arribassin a ser-hi presents. Per aquesta raó hem atribuït a *P. pectinata* el nom provinent de l'anglès.

GUITARRÓ

Rhinobatos cemiculus

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/1771/2015.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Descripció

Rajada de fins a uns 2 m de longitud. El cap i les aletes pectorals i pèlviques són aplanats, i el musell presenta una cresta central estreta. La part posterior del cos és gruixada, amb dues aletes dorsals grans i separades, i l'aleta caudal ben visible. El dors és marró clar, mentre que el ventre és blanc amb una taca negra a l'extrem del musell.

Distribució

Present a tota la Mediterrània, a les costes europees és molt escàs, mentre que encara és relativament abundant a les nordafricanes. Espècie bentònica, viu a fons d'arena o fang fins a uns 100 m de profunditat, i també se'l pot trobar a praderies de fanerògames i a zones salobroses.

La **guitarra** (*Rhinobatos rhinobatos*) és una espècie molt similar, protegida per la mateixa normativa. Arriba a 1,5 m de longitud. El musell és més curt i amb la cresta central més ampla que al guitarró. El color del dors varia entre marró i grisós, mentre que el ventre és blanc. Es troba als mateixos hàbitats que el guitarró, arribant fins els 100 m de profunditat.

CLAVELL / RAJADA BLANCA

Rostroraja alba

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Ordre AAA/75/2012.

Conveni de Barcelona (Annex II).

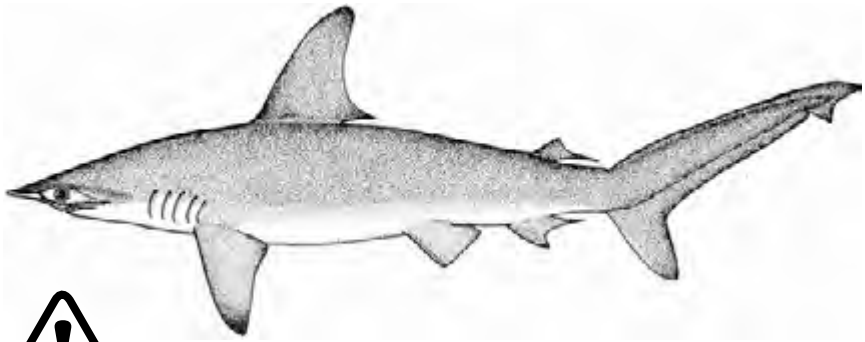
Conveni de Berna (Annex III).

Descripció

Rajada de gran talla, pot superar els 2 m de longitud. El musell és llarg, amb l'extrem prim i clarament pronunciat. La part superior del cos és llisa als individus joves, però esdevé més aspre a mida que creixen. A la coa s'hi troben tres fileres d'espines fortes. El dors dels juvenils és de color marró vermellós, amb tons més grisos als adults. En ocasions presenten taques clares al dors. El ventre és blanc, tot i que poden presentar zones obscures als marges.

Distribució

Present a gairebé tota la Mediterrània, i coneguda arreu de les Balears. És una espècie bentònica que es troba sobre fons arenosos i detrítics entre 15 i 500 m de profunditat.

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Ordre ARM 2689/2009.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni CITES (Annex II).

Descripció

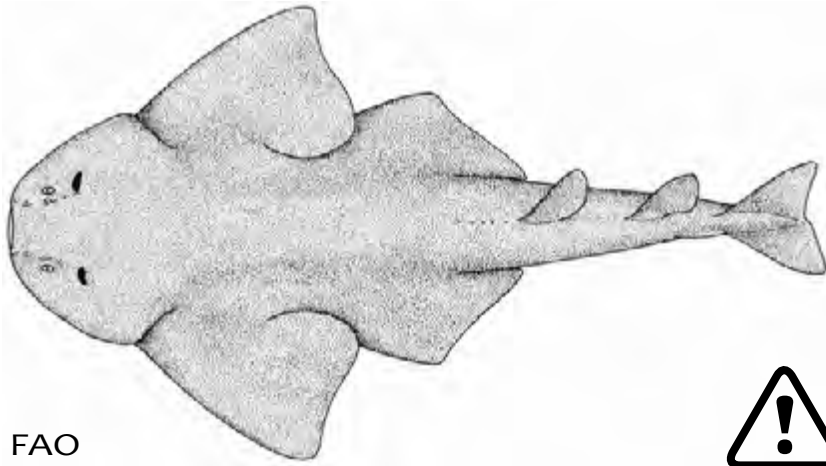
Les llunades són taurons grans, que poden assolir els 4 m de longitud. Es caracteritzen per la forma del cap, que és aplanat i eixamplat en forma de T, d'on els ve el nom. Els ulls se situen als extrems laterals del cap. El color del dors varia entre gris i marró, mentre que la part ventral és blanca.

Distribució

A la Mediterrània s'han citat quatre espècies d'aquesta família: *Sphyrna zygaena*, *S. lewini*, *S. tudes* i *S. mokarran*, essent les dues primeres les més comuns. Són taurons pelàgics, que es troben des d'aigües costaneres fins a zones semioceàniques. En les darreres dècades se'n té constància de molt pocs enregistraments a les Balears, la qual cosa indica la seva escassetesa a la nostra mar.

ESCATS / ÀNGELS

Família SQUATINIDAE

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Extint a les Illes Balears

Normativa de protecció

Ordre AAA/75/2012.

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex III).

Descripció

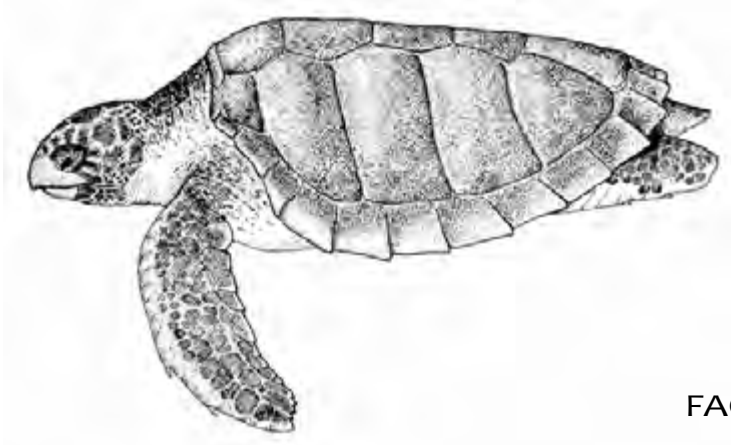
Els escats són taurons amb el cos aplanat. El cap i les aletes són grossos i amples, que els donen aspecte de rajada. Els ulls estan situats a la part dorsal. Tenen cinc parells d'obertures branquials, situades als costats del cap (i no a la zona inferior, com les rajades). A la part posterior del cos s'hi distingeixen dues aletes dorsals. L'aleta caudal presenta els lòbuls superior i inferior ben visibles. La talla màxima varia entre 1,5 i 2,4 m, segons l'espècie.

Distribució

A la Mediterrània i a les Balears s'han citat tres espècies d'aquesta família: *Squatina aculeata*, *S. oculata*, i *S. squatina*. Els escats són espècies bentòniques que es troben sobre fons d'arena, fang o detrítics, entre la costa i uns 150 m de profunditat. A les Illes Balears només se'n coneix una observació en les darreres tres dècades.

TORTUGA MARINA

Caretta caretta

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Directiva Hàbitats (Annexos II i IV).

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Conveni CITES (Annex I).

Descripció

Tortuga amb closca dura en forma de cor, composta de grans plaques (de diverses mides) tant a la part dorsal com la ventral. La longitud de la closca pot superar el metre. El color del cap i la part superior de la closca poden variar des de groc-taronja fins marró-vermellós, mentre que el plastró (part inferior) sol ser groc pàl·lid amb algunes taques ataronjades.

Distribució

Es distribueix per tota la Mediterrània, on n'és la tortuga més abundant. Es troba a totes les Balears, tant a prop la costa com a mar oberta. La població balear està composta principalment per individus juvenils i subadults.

En els darrers anys han post a platges de València i Catalunya, i hi ha hagut intents a Eivissa.

També es troba protegida la **tortuga llaüt** (*Dermochelys coriacea*), una espècie divagant i poc comú a les nostres aigües.

DOFÍ MULAR

Tursiops truncatus

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Desfavorable

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Directiva Hàbitats (Annexos II i IV).

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Conveni CITES (Annex I).

Descripció

Dofí corpulent i relativament gran, arribant als 3,5 m aproximadament. El cap és robust, amb el morro gran i la mandíbula inferior lleugerament més llarga que la superior. L'aleta dorsal és alta i falciforme. El color de la part dorsal és gris, mentre que la ventral és blanca.

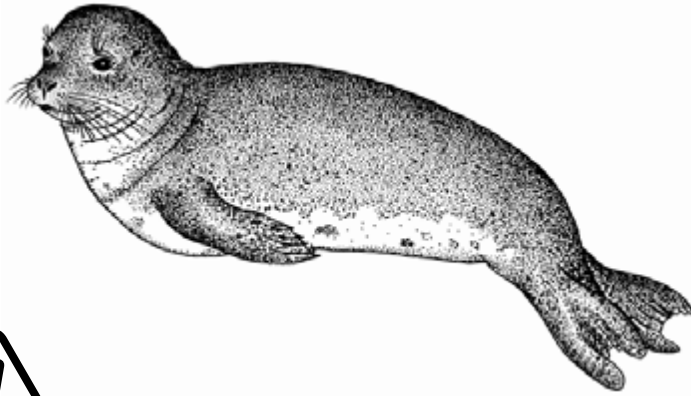
Distribució

És una espècie costanera, present a gairebé tota la Mediterrània. És freqüent a totes les Balears, on es pot veure formant grups d'entre 2 i 15 individus.

Es troben igualment protegits els altres cetacis presents a les nostres aigües: **rorqual comú** (*Balaenoptera physalus*), **dofí comú** (*Delphinus delphis*), **cap d'olla** (*Globicephala melas*), **cap d'olla gris** (*Grampus griseus*), **catxalot** (*Physeter macrocephalus*), **dofí llistat** (*Stenella coeruleoalba*) i **balena amb bec de Cuvier** (*Ziphius cavirostris*).

VELL MARIÍ

Monachus monachus

FAO

Illes de presència

Totes

Estat de conservació

Extint a les
Illes Balears

Normativa de protecció

Reial Decret 139/2011.

Directiva Hàbitats (Annexos II i IV).

Conveni de Barcelona (Annex II).

Conveni de Berna (Annex II).

Conveni CITES (Annex I).

Descripció

El cos del vellmarí és robust, amb les aletes curtes. Quan neda en superfície només se'n sol veure el cap, que és arrodonit i amb el morro curt. Els exemplars adults tenen una longitud propera als 3 m. El seu pelatge és obscur a la part superior, variant entre gris i marró, mentre que la part ventral és blanquinosa.

Distribució

Antigament present a tota la Mediterrània, avui dia només s'hi troba a comptades localitats de la conca oriental i de les costes nordafricanes. A les Balears es considera una espècie extingida, tot i que se n'han tengut notícies d'albiraments esporàdics en els darrers anys.

NORMATIVA DE PROTECCIÓ

Hi ha normes de distint rang que protegeixen les espècies contingudes en aquest document. Així, trobam normes dictades pel Govern de les Illes Balears; altres, pel Govern d'Espanya; algunes altres són d'àmbit europeu; i finalment, algunes es corresponen amb convenis internacionals. A continuació s'especifica cadascuna de les normes d'aplicació a les espècies esmentades, i a quin àmbit correspon.

NORMATIVA DE PROTECCIÓ DE LES ESPÈCIES LLISTADES

1. Normativa balear

a) Decret 26/2015 pel qual es regula el marisqueig professional i recreatiu a les Illes Balears. L'Annex 5 especifica les espècies de captura prohibida.

2. Normativa espanyola

a) Reial Decret 139/2011, per al desenvolupament de la Llista d'espècies silvestres en règim de protecció especial i del Catàleg espanyol d'espècies amenaçades. La inclusió en aquest llistat d'una espècie implica la prohibició de fer-ne recolecció (en el cas de plantes), i de qualsevol actuació feta amb la intenció de matar, capturar, perseguir o molestar si es tracta d'animals.

b) Ordre AAA/75/2012, per la que s'inclouen distintes espècies a la Llista d'espècies silvestres en règim de protecció especial per a la seva adaptació a l'Annex II del protocol sobre zones especialment protegides i la diversitat biològica en el Mediterrani.

c) Ordre ARM 2689/2009, per la que es prohibeix la captura de cinturons (família Aloiidae) i llunades (família Sphyrnidae).

d) Ordre AAA/1771/2015, per la que es modifica l'annex del Reial Decret 139/2011 per al desenvolupament de la Llista d'espècies silvestres en règim de protecció especial i del Catàleg espanyol d'espècies amenaçades.

3. Normativa europea

a) Directiva 92/43/CEE del Consell de 21 de maig de 1992 relativa a la conservació dels hàbitats naturals i de la fauna i flora silvestres (DIRECTIVA HÀBITATS).

i. ANNEX I. Tipus d'hàbitats naturals d'interès comunitari la conservació dels quals requereix la designació de zones d'especial conservació.

ii. ANNEX II. Espècies animals i vegetals d'interès comunitari per a la

conservació de les quals és necessari designar zones especials de conservació.

iii. ANNEX IV. Espècies animals i vegetals d'interès comunitari que requereixen una protecció estricta.

b) Conveni relatiu a la conservació de la vida silvestre i del medi natural a Europa (CONVENI DE BERNA).

i. ANNEX I. Espècies de flora estrictament protegides.

ii. ANNEX II. Espècies de fauna estrictament protegides.

iii. ANNEX III. Espècies de fauna protegides.

c) Protocol sobre Zones Especialment Protegides i la Diversitat Biològica en el Mediterrani (CONVENI DE BARCELONA).

i. ANNEX II. Llistat d'espècies En Perill o Amenaçades.

ii. ANNEX III. Espècies l'exploració de les quals està regulada.

4. Convenis internacionals

a) Conveni sobre el Comerç Internacional d'Espècies Amenaçades de Fauna i Flora Silvestres (CONVENI CITES).

i. ANNEX I. Espècies en perill d'extinció, el comerç de les quals s'autoritza només en circumstàncies excepcionals.

ii. ANNEX II. Espècies que no es troben necessàriament en perill d'extinció, però el comerç de les quals s'ha de controlar per tal d'evitar-ne una utilització incompatible amb la seva supervivència.

LLISTAT D'ESPÈCIES MARINES PROTEGIDES DE LES ILLES BALEARS

	Nom científic	Nom popular
ALGUES	<i>Cystoseira</i> sp. (Excepte <i>C. compressa</i> , l'espècie més abundant)	Herba saupera
FANERÒGAMES	<i>Posidonia oceanica</i> <i>Nanozostera noltii</i> <i>Cymodocea nodosa</i>	Posidònia Alga falsa de Nolti Algueró
ESPONGES	<i>Aplysina</i> sp. <i>Tethya</i> sp.	Esponja d'or Taronja de mar
MOL·LUSCS	<i>Astraea rugosa</i> <i>Charonia lampas lampas</i> <i>Dendropoma petraeum</i> <i>Erosaria spurca</i> <i>Lithophaga lithophaga</i> <i>Luria lurida</i> <i>Mitra zonata</i> <i>Octopus macropus</i> <i>Pholas dactylus</i> <i>Pinna nobilis</i> <i>Pinna rudis</i> <i>Ranella olearium</i> <i>Spondylus gaederopus</i> <i>Tonna galea</i> <i>Zonaria pyrum</i>	Baldufa Corn Vermet mediterrani Porcellana pigada Dàtil Porcellana marró Mitra Pop trobiguera Fòlada Nacra Nacra rugosa Corn rugós Ostra vermella Caragola bota Porcellana
CRUSTACIS	<i>Maja squinado</i>	Cranca
EQUINODERMS	<i>Asterina pancerii</i> <i>Centrostephanus longispinus</i> <i>Ophidiaster ophidianus</i>	Estrella de capità petita Eriçó de pues llargues Estrella porpra
PEIXOS	Família Alopiidae <i>Carcharodon carcharias</i> <i>Cetorhinus maximus</i> <i>Dipturus batis</i> <i>Galeorhinus galeus</i> <i>Gymnura altavela</i> <i>Hippocampus guttulatus</i> <i>Hippocampus hippocampus</i> <i>Isurus oxyrinchus</i>	Cinturons Salroig, Tauró blanc Tauró pelegrí Clavell Ca marí Mantellina Cavall marí d'alguer Cavall de mar Salroig

	Nom científic	Nom popular
PEIXOS	<i>Lamna nasus</i>	Marraix
	<i>Leucoraja circularis</i>	Rajada d'anells
	<i>Mobula mobular</i>	Manta
	<i>Oxynotus centrina</i>	Porc marí
	<i>Pristis pectinata</i>	Peix serra de dents petites
	<i>Pristis pristis</i>	Peix serra
	<i>Rhinobatos cemiculus</i>	Guitarro
	<i>Rhinobatos rhinobatos</i>	Guitarra
	<i>Rostroraja alba</i>	Clavell, Rajada blanca
	Família Sphyrnidae	Llunades, peixos martell
	Família Squatinidae	Escats, àngels
RÈPTILS	<i>Caretta caretta</i>	Tortuga marina
	<i>Dermochelys coriacea</i>	Tortuga llaüt
MAMÍFERS	<i>Balaenoptera physalus</i>	Rorqual comú
	<i>Delphinus delphis</i>	Dofí comú
	<i>Globicephala melas</i>	Cap d'olla
	<i>Grampus griseus</i>	Cap d'olla gris
	<i>Physeter macrocephalus</i>	Catxalot
	<i>Stenella coeruleoalba</i>	Dofí llistat
	<i>Tursiops truncatus</i>	Dofí mular
	<i>Ziphius cavirostris</i>	Balena amb bec de Cuvier
	<i>Monachus monachus</i>	Vell marí

Govern de les Illes Balears
Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca